

הלכות סֵפֶה סִימָן תְּרֻבָּה

ביאורים ומוספים

וכתב שהסוכה העליונה פוסלת את התחתונה גם אם אין בה דפנות, כתב הבכורי יעקב (ס"ק א) שאין לפוסלה, מפני שמסתבר שהיא כשרה, ואף משמע בני בריטבי"א (סוכה י, א ד"ה ושמואל).

[שעה"צ ס"ק ח]

דקסול דמַעֲשָׂה וְלֹא מִן הַעֲשׂוֹי גָרַע טַפֵּי מַפְסָל דְלַמְעָלָה מַעֲשָׂיִם [נהגות רע"א]¹².

2) ואם עפה מחצלת של סכך [שצלתה מרובה מחמתה] ונחה על גבי סכך אחר, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' ק אות ב) שאף על פי שהסכך שעף אינו כשר לסכך במקום שבו נח הואיל ולא הונח שם לשם צל, שהרי הרוח היא שהניחה אותו [וראה מה שכתבנו בביה"ל לקמן (סי' תרלה ס"א ד"ה אבל)], מ"מ יתכן שאינו פוסל את הסכך הכשר שתחתיו, כיון שאינו נחשב כסכך פסול, אלא רק כסכך שאינו כשר לסוכה. והוסיף, שאף על פי שלדעת הרע"ק"א [המובא בשעה"צ כאן] סכך שלא הונח לשם צל חמור יותר מסכך המונח למעלה מעשרים אמה, ויתכן שנחשב כסכך פסול, מ"מ הרי ראייתו היא מדברי השו"ע לקמן (סי' תרלה ס"א) לענין החוטט בגדיש, ובחזו"א (או"ח סי' קמד ס"ק א) מבואר שהחוטט בגדיש אינו דומה לסכך שלא הונח לשם צל, והוא חמור יותר כיון שהגדיש הונח באופן שאין אויר תחתיו ולכן הסכך פסול בעצם, מה שאין כן בהונח שלא לשם צל, שהסכך מסכך על הסוכה ואין החיסרון אלא מחמת המחשבה שלא חשבו להניחה לשם סוכה, ולפי דברי החזו"א אין ראיית הרע"ק"א קיימת, ואם כן יש לצוד שסכך שהונח על ידי הרוח אינו סכך פסול [ובפרט שאף הרע"ק"א והשעה"צ לא כתבו בפירוש שהוא פסול, אלא רק שאין ללמוד להקל מסכך שלמעלה מעשרים]. ולפיכך כתב בשו"ת שבט הלוי שיש להקל במקום הדחק לשבת בסוכה זו כשאינו יכול להסיר את המחצלת שעפה [כגון בשבת ויום טוב], באם רוב הסכך הוא סכך הכשר.

[ביה"ל ד"ה העליונה]

אֲמַרִי שְׂהִיא גְבוּהָ יוֹתֵר מַעֲשָׂיִם מִן הָאֲרָץ¹³.

3) ואף שמפורש בשו"ע לקמן (סי' תרלג ס"ד) שאם מיעט את חלל הסוכה מעשרים אמה הרי זו כשרה, אף על פי שהדפנות גבוהות מעשרים אמה [וכן הקשה העמק ברכה סוכות אות ג], כתב הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה תנינא סי' נו אות ג) שהספק כאן הוא מפני שהרצפה של הסוכה העליונה צריכה את הדפנות שתחתיה כדי לעמוד, ולכן יתכן שיש להחשיב גם אותן בכלל שיעור הדפנות של הסוכה העליונה.

[משנ"ב ס"ק טו]

וְלִפֵּי זֶה אֵין לְתַלּוֹת פְּרוֹת אוּ פְּלִים וְכַדוּמָה דְכָר שְׁפָסוּל לְסַפֵּךְ קֶהֱן, אֶפְלוּ לְנוֹי, אֶלָּא בְּתוֹךְ אֲרָבְעָה טַפְחִים לְסַפֵּךְ¹⁴.

12) ומבואר בדבריו שמותר לכתחילה לתלות נוי בתוך ארבעה טפחים לסכך, וכן דעת החזו"א (ארחות רבנו ח"ב עמ' רכא) שאף על פי שיש שנהגו שלא לתלות [וכן נהגו הגרי"י קניבסקי (שם) והגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ז ארחות הלכה הע' 83)], מ"מ מן הדין אין צריך להחמיר בזה, ומותר הדבר לכתחילה.

ונוי סוכה המשתלשל מהסכך עד למטה מארבעה טפחים, הסתפק בספר מקראי קודש (סוכות ח"ג סי' ה) האם מותר לתלותו לכתחילה, שאף על פי שחלקו העליון נמצא בתוך ארבעה טפחים לסכך, מ"מ חלקו התחתון רחוק ארבעה טפחים מהסכך, ולמעשה, דעת הגרי"ש אלישיב (סוכה כהלכתה פ"ז ס"ב) שאף שמעיקר הדין מותר לתלותו [וכן הוכיח בספר הערות (סוכה י, ב) מדברי הבעל המאור]. מ"מ נהגו להחמיר בזה, שכיון שחלקו התחתון מרוחק יותר מארבעה טפחים מהסכך, אין הוא בטל אליו. מאידך, דעת הגרי"ש וואזנר (קובץ מבית לוי ח"ב עמ' כו) והגר"י קרליץ (חוט שני סוכות פ"ג ס"ק ד) שאין חשש לתלותו, שכיון שחלקו העליון נמצא תוך ארבעה טפחים לסכך, אינו נחשב כמונח במקום נפרד, ומתבטל הוא לסכך. [ובשיטת הגרש"ז אויערבך, ראה הליכות שלמה (סוכות פ"ז דבר הלכה אות לא) ובמשנ"ב יצחק יקרא].

[שעה"צ ס"ק כא]

עֵץ בְּחֶשֶׁן-מִשְׁפָּט סִימָן תֵּיחַ סְעִיף ג וְד'¹³.

13) שם כתב השו"ע, שיש להרחיק אש ממקום שהיא עלולה להזיק בו.

[ביה"ל ד"ה ואם]

וְעֵץ בְּכֶ"ח וּבְהֶהָוֹת מִהֶקְלָח¹⁴.

14) ובשעה"צ לקמן (סי' תרכט ס"ק עח) כתב שתירוצם דחוק.

סִימָן תְּרֻבָּה

דִּינֵי סֵפֶה שְׂתַחַת סֵפֶה

[שעה"צ ס"ק ה]

פְּרִימְגָדִים. וְאֵף דְמַסְתַּפֵּק שֶׁם קָצֵת, בְּבִמְרִיזֵי עֵקֶב טַסִּיק לְהֶקְלָח¹⁴.

1) ואף שהפמ"ג עצמו חזר בו לקמן (סי' תרלג משב"ז ס"ק ב)

הַלְבוּת סֵפֶה סִמְן תְּרֻכָה תְּרֻכָה

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ט]

תעמוד, לכן אין בה חיסרון של סוכה שאינה ראויה לשבעה. והגרי"ש אלישיב (הערות סוכה שם) ביאר, שכיון שיושב בה כשאין רוח, ובמצב זה הסוכה ראויה לשבעה, אין חיסרון בכך שהמצב עתיד להשתנות, ולא נאמר הפסול שאינה ראויה לשבעה אלא בסוכה על גבי בהמה ואילן [לפי ר' יהודה], מפני שגם אם תשאר הסוכה באותו מצב שהיא, לא יוכלו להיכנס לתוכה בשבת ויום טוב, וכן ביאר הגר"ש איערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ז ארחות הלכה הע' 2). ובערוך השלחן (ס"ד) מבואר, שסוכה ביום כשרה כיון שהרוח אינה מצויה כל הזמן.

[משנ"ב ס"ק יז]

ואם נעץ קונדסין באילן וסמך הספק עליהן, שרי אף לכתחלה⁹. והחזו"א (א"ח סי' קמג ס"ב) כתב שלפי מה שנהגים להחמיר במעמיד, ונהגים להחמיר אף במעמיד דמעמיד, מפני שאין חילוק ביניהם, ולפיכך אין להקל אלא באופן שהאילן הוא קרקעית הסוכה [שבקרקעית הסוכה לא נאמר חיסרון של מעמיד], והוסף, שיתכן שיש להכשיר אף כשהאילן הוא המעמיד של הסכך, כיון שיתכן שלא גזרו על העמדה בדבר הפסול לסיכוך אלא כשהמין פסול לסיכוך, מה שאין כן באילן שמינו כשר לסיכוך.

[משנ"ב ס"ק יח]

ואם עבר וקלה ביום טוב¹⁰. ומי שעלה לאילן ביום טוב, האם מותר לו לרדת ממנו ביום טוב, כתב השו"ע לעיל (סי' שלו ס"א) שאם עלה בשוגג מותר לו לרדת [שאף שבידידותו עובר על איסור השתמשות באילן, הרי גם הישיבה שיושב עתה על האילן נחשבת כהשתמשות בו], אך אם עלה במזיד אסור לו לרדת עד לאחר השבת (או יום טוב), וביאר במשנ"ב שם (סי' ז) שקטוהו חכמים. ומ"מ אם יכול לרדת מהאילן בקפיצה אחת, דעת הגר"ש איערבך (ש"כ פכ"ז הע' מה) שיתכן שמוטב שיעשה כן, כיון שאף המשך הישיבה על האילן נחשבת כהשתמשות באילן.

[שעה"צ ס"ק כב]

ועין בפרימקדים¹¹. שם (משנ"ב ס"ג א) הקשה, איך יצא ידי חובה, הרי עלייתו לסוכה ביום טוב נחשבת 'מצוה הבאה בעבירה'. ובישוב הקושיא כתבו הספר החיים (ס"ג) והפתחא וטא (ס"ק ב) שהאילן ואיסור זה אינו קשור לעצם הסוכה אלא הוא רק איסור על הגברא מחמת היום, אין זה נחשב כ'מצוה הבאה בעבירה', כמבואר בירושלמי (שב"פ פ"ג ה"ג, הובא בטור ו"ד סי' שמ סכ"ח) שהקורע על מתו בשבת יצא ידי חובת קריעה, משום שהעבירה קשורה רק לגברא, וכן כתב בשו"ת דובב מישרים (ח"ג סי' עד אות ב).

סִמְן תְּרֻכָה

מִמָּה צָרִיף לְהִיּוֹת הַסֵּכֶךְ

[משנ"ב ס"ק א]

אֵלָא בְּדָבָר שְׂצוּמָח מִן הָאָרְץ¹². ואף עץ הגדל בעציץ שאינו נקוב בתחתיתו, כתב הנשמת אדם (כלל קנב ס"ק א) שנחשב כדבר שגידולו מן הארץ, וכשר לסכך בענפיו, כיון שלא הצריכה התורה שגדל בארץ אלא רק שייקרא 'גורן ויקב', והוכיח כן מהירושלמי (כלאים פ"ז ה"ז) שכתב שדלעת המשך במילואים עמוד 63

שְׂעֵל־יָדֵי שְׂנִיָּהֶם הִיָּהֶּה צִלְתָּהּ מִרְבֵּה מִחֻמְתָּהּ, וְקִשְׂרָה הַתְּחַתְּוֹנָה⁴. אמנם, בשו"ע לקמן (סי' תרלא ס"ה) כתב שאם יש לסוכה שני סככים שכל אחד מהם חמתו מרובה מצלתו ויש ביניהם שלשה טפחים, אינה כשרה. וכבר הקשו כן התוס' (סוכה ט, ב ד"ה הא), ותירצו שמהובר כאן באופן שיש רוחב טפח בקנים שבסכך העליון, ואם כן יש להחשיבם כמחוברים לסכך התחתון אף ברוקים יותר משלשה טפחים, מדין 'חבטו רמי' [נראה שפת אמת שם], וכפי המבואר בשו"ע ובביה"ל שם (ד"ה טפח).

[משנ"ב ס"ק י'

בְּרֹאשׁ הַעֲנָלָה⁵ וכו', שְׂתִּהְיֶה יְכוֹלָה לְעֻמֵּד בְּרוּחַ הַמְּצוּיָה בְּאָרְץ⁶. וסוכה על גבי מכתנית, שדינה כסוכה בראש העגלה [נראה מקראי קודש סוכות ח"א סי' א], דעת הגרי"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פ"ד אות ג) שאם אינו מזו דבר מוקצה ואין חשש איסור בפתחת הדלת [כשאין מנורה או אזעקה שמופעלים על ידי כן], מותר לעלות אליה בשבת לכתחילה, ואין חשש במה שהמכונית מתגברת מעט בשעה שעולה עליה [נראה שש"כ פ"כ ס"ב].

וגדר רוח מצויה, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני סוכות פ"ד ס"ק א) שיתכן שתלוי הדבר כפי הרוח שמצויה באותה עונה. אכן, הסתפק (שם) לפי איהו מקום בארץ דנים את הדבר, האם לפי המקומות הגבוהים ששם הרוח חזקה יותר או לפי המישור. ודעת הגרי"ש אלישיב (סוכה כהלכתה הוספות ותקונים לעמ' 54) שסוכה העומדת על גבי גג ואינה יכולה לעמוד ברוח המצויה שם אלא רק ברוח המצויה בקרקע, הרי היא פסולה [וכן כתב בספר נטעי גבריאל (חג הסוכות פ"ז הע' יב) בשם הגר"ש איערבך], והוסף, שאדרבה, מסתבר שאף סוכה הנמצאת על גבי קרקע צריכה להיות כזו שתוכל לעמוד ברוח מצויה שגג.

[משנ"ב ס"ק יב]

שְׂאֵתָהּ רוּחַ שְׂבִיבָא יַעֲקֹרְנָהּ, פְּסוּלָהּ, דְּאֵפְלוּ דִּירַת עֲרָא לֹא תִּיָּאֵז⁷. ואף שבלא זה יש לפסול סוכה זו משום שמחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה נחשבת כמחיצה [כמבואר לקמן (סי' תרל ס"ק מח)], ביאר הגרי"ש אלישיב (הערות סוכה כג, א) שלפי הדעת הסבורה שמחיצה זוהי פחות משלשה טפחים אינה פסולה [נראה מה שכתבנו לעיל סי' תרל שם]. התחדש כאן שהסוכה פסולה, משום שאינה נחשבת אפילו כדירת עראי. אמנם, בחזו"א (או"ח סי' עז ס"ק יג) מבואר שהדין שנאמר כאן הוא באופן שהרוח עוקרת את הסוכה לגמרי אף יותר משלשה טפחים מהקרקע, וכמשמעות המשנ"ב כאן [וכתב, שאם הרוח מעיפה את המחיצה ומפרידה אותה באמצעה עד שנפרדים חלקיה זה מזה שלשה טפחים, הרי היא פסולה].

ולענין סכך שאינו יכול לעמוד ברוח מצויה, הסתפק השפת אמת (סוכה כג, א) אם הוא פסול לסכך, ובשו"ת יד אליהו (פסקים סי' כד ד"ה לכן נראה) כתב שהוא פסול, וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני סוכות פ"ד ס"ק ב) והגר"ח קניבסקי (סוכות חיים עמ' קלב).

[משנ"ב ס"ק יד]

דְּעֵל־כָּל־פְּנִים מְקַלֵּל דִּירַת עֲרָא לֹא נִפְקָא⁸. ואף שמבואר בגמ' (סוכה כג, א) שסוכה שאינה ראויה לשבת בה שבעה ימים אינה נחשבת סוכה [בין ל"מ ולבין לר"י, עיין שם], וסוכה זו הנמצאת בים הרי אינה יכולה לעמוד ברוח המצויה שם, כתב בשו"ת האלף לך שלמה (או"ח סי' שנח) שהואיל וסוכה זו ראויה מצד עצמה, ורק שדבר חיצוני, דהיינו הרוח, יגרום לה שלא

הלכות סבה סימן תרכט

פח באר הגולה

ר משנה ויגמרא שם
כ"ב וי"ג ז משמעות
הגמרא שם ח משנה
שם ט דאסור
להשתמש ביום טוב
בכצלי חיים ובמחבר

גבוה מן הארץ למעלה מעשרים אמה: ב' יהעושה סבתו (י) בראש העגלה (יא) או בראש הספינה, (יב) אם אינה יכולה לעמוד ברוח מצויה ויבשה, פסולה, אבל אם יכולה לעמוד ברוח מצויה ויבשה, (יג) אפלו אם אינה יכולה לעמוד ברוח מצויה דנים, (יד) כשרה: ג' העשאה (טו) בראש הגמל או (טז) בראש (יז) האילן כשרה, (יח) ואין (יט) עולין לה (יח) ביום טוב. (יט) מקצתה על האילן ומקצתה בדבר אחר, אם הוא בענין שאם ינטל האילן תשאר היא עומדת ולא תפל (כ) עולין לה ביום טוב, ואם לאו (כא) אין עולין לה ביום טוב:

תרכט ממה צריך להיות הספק, ובו י"ט סעיפים:

א משנה סבה י"א
ב בדילוף רב ששת
ורב חסדא מקראי
ג רש"י פירוש
המשנה והראש שם
אחד רוב ששת וכו'

א דבר שמסככין בו (א) צריך שיהיה צומח מן הארץ ותלוש (ב) ואינו מקבל טמאה, אבל דבר שאינו צומח מן הארץ ויגדלו מן הארץ ואינו מקבל טמאה, ג' כגון עורות של בהמה שלא נעברו שאינם מקבלים טמאה או (ד) מיני מתכות, אין מסככין בהם. (וכן אין מסככין

באר היטב

ט"ז, ע"ש: (ב) כשרה. אע"פ שהספינה הולכת על הים, גמרא דף כג: (ג) האילן. הינו כשהספק יוכל לעמוד בלא אילן, שסמכו על קונדיסין, דאל"כ אסור דגורנין שמה יספק בו כמ"ש סימן תרכט ס"ו,

משנה ברוחה

סכך העליונה. דהינו שעל ידי שניהם היתה צלחה מרובה מחמתה, (ט) וכשרה התחתונה. (י) ואם היתה העליונה בעצמה צלחה מרובה מחמתה, אף העליונה כשרה: ב' (י) בראש העגלה. אף דמשלטה ולא קביעא. ועל-פני הסותרים יכולים לעשות סכה בעגלות (יא) שלקה שקורין בידי"ל, ובלבד שיהא בתוכה גבוה עשרה ספחים ורחב שבעה ספחים בלא הגלגלים [ח"א]. אכן צריך שיקשרנה שם בחזק, שתהיה יכולה לעמוד ברוח המצויה בארץ: (יא) או בראש הספינה. הוא מקום גבוה של ספינה, והוא גבוה מאד והרוח שולטת שם ועוקרתה: (יב) אם אינה יכולה וכו'. ורצה לומר, שלא קשרה בחזק כולל, שאינה רוח שיכבד ועקרנה, פסולה, (יג) דאפלו דירת עראי לא הויא: (יד) אפלו אם אינה יכולה לעמוד וכו'. ברוח מצויה דים הוא ברוח שאינה מצויה ויבשה: (יד) כשרה. דעל-פל-פנים מקבל דירת עראי (יד) לא נפקא, ואפלו (טו) בשעה שהולכת על הים: ג' (טו) בראש הגמל. הינו שעשה שם הדפנות בין חטוטרתיה (טו) וספק על גבן: (טז) בראש האילן. תקן מושבו (יז) בראשו ועשה שם מחצות וספק: (יז) ואין עולין לה. מפני שאסור להשתמש ביום טוב בכעלי-חיים ובמחבר, כמו שקבת גוש סימן שלו. ואפלו אם הסכה היא על הארץ אלא שהקנה של הסכך מסככין על האילן, (יח) אסור לעלות לה בשבת יום-טוב, גזרה שמה השתמש בהסכך, שיהיה שם חספיו או יתלה בו שום דבר ונמצא משתמש על-ידי האילן. (יט) ואפשר דנזקא בימים הראשונים שהיו רגילין להשתמש בספק להניח ולתלות שם חספיהם, אבל עכשו שאין רגילין בכך אין חוששין לכך ומותר לעלות לתוכה אף בשבת יום-טוב. (כ) ומפל מקום לכתחלה אין לסמך את הסכך על האילן, שאין מצמידין את הסכך לכתחלה אלא בדבר הראוי לסכוף, כמו שקבת בסימן תרכט, עין שם השעם. ואם נעץ קתדסין באילן וסמך הסכך עליו, (כא) שרי אף לכתחלה: (יח) ביום טוב. ואם עבר ועלה ביום טוב, (כב) יצא ידי חובתו. ונעץ בפרי-מגדים שמספק אם אין לו ביום טוב רק סכה על-גבי בהמה או אילן, אם מתר לו לכתחלה לעלות, עין שם. ובכפורה יעקב מסיק דאסור, דחכמים (כג) פטרוהו, עין שם: (יט) מקצתה על האילן ומקצתה בדבר אחר. הינו, שעשה מקצת קרקעית סבתו ומקצת דפנותיה על ראש האילן ומקצת קרקעיתה ומקצת דפנותיה על דבר אחר וספק על הדפנות, אם היא עשויה בענין שאם ינטל האילן תשאר (כד) היא עומדת על הדבר אחר ולא תפל וכו': (כ) עולין לה ביום טוב. הינו בסלם, שלא על דרך האילן: (כא) אין עולין לה ביום טוב. דכיון שסמכתה על האילן, נמצא כשנכנס לתוכה משתמש באילן:

א (צ) צריך שיהיה וכו'. דכתיב "חג הסכת תעשה וגו' באספק מגרנה ומקרבך", ודרשין, שיעשה הסכות ממה שמאסף מפסלת גרן וקב, דהינו קשין ואשכולות (ב) רגילין, הלכך אין מסככין אלא בדבר שצומח מן הארץ (ג) והוא עכשו תלוש ואינו מקבל טמאה, דומיא דפסלת גרן וקב שיש בהם כל הדברים הללו: (ב) ואינו מקבל טמאה. פרוש, שאינו ראוי לקבל טמאה: (ג) אף-על-פי שגדולו מן הארץ. כלומר, שמתגדל על הארץ, ולשון 'מן' לאו דנזקא: (ד) אפלו הכי אין מסככין בהם, דבעינן דנזקא שיהיה צומחין מן הקרקע ולא מקבלין טמאה, ואף דיסודם גם-כן מן הארץ, והוא הדין עפר ממש, (ה) אפלו הכי אין מסככין בהם, דבעינן דנזקא שיהיה צומחין מן הקרקע ולא

שער הציון

(ט) דיון זה של המחבר קאי בכל גווי, דהינו בין שהסכה עליונה היתה גבוה * ספחים ומתה ראיה לקבל פרים וקטנות וכו' שלא היתה גבוה * ואינה יכולה לקבל פרים וקטנות, כן מוכח מבית-יוסף: (י) גמרא: (יא) והנה הפרי-מגדים יצא לדון בדבר הסדש, דנזקא בשעה שעומדת ולא בשעה שהולכת עם הסוסים, ושאינו ספינה דאחיה בכך, אבל הכפורה יעקב השיג עליו, עין שם, דכבריו נכונים: (יב) רש"י: (יג) שם: (יד) גמרא: (טו) מגן-אברהם ש"א: (טז) לאפוקי אם ראשי הקנים של הסכך נסמכים על ראש הגמל דפסול אף בדיעבד, לפי שאין לה קבע, שהרי הגמל ילך מפאן ויפל, ויכמו שקבת מגן אברהם לקמן סימן תרל סעיף קטן ד: (יז) רש"י: (יח) רש"י: (יט) מגן-אברהם בשם הרא"ש [בסעיף קטן ו דבור המתחיל 'ואין עולין', צריך לומר 'אין עולין' והוא קאי על סוף הסימן, כן מוכח להמעין]: (כ) מגן-אברהם. ועין במחצית-השקל: (כ) מגן-אברהם בשם הר"ן. ומה שכתבתי לכתחלה, שכן הוא דעת המגן אברהם לקמן בסימן תרכט דבדיעבד אין מעכב: (כא) ר"ן: (כב) רש"י ור"ן ורובנו יחסם. ועין בפרי-מגדים: (כג) דבדבר שהוא פשוט ולא תעשה יש כח ביד חכמים לעקר, עין שם: (כד) עין בשבת דף קנד עמוד ב דמשמע שם דאם סמך הסכך על האילן, אף אם הנה האילן רק דפן רביעי (שבלא הוא הנה גם-כן תספק יכולה לעמוד) אפלו הכי פסול, והמשנה ארי בגזאזא דנזקא, ואפלו לפי מה שציינו שסמך הסכך על הדפנות, מכל מקום היא קרקעית הסכה נסמך על האילן וממילא הוא מסככין אותו, ואפלו אם נימא דהוה אדמתו צדין, שם דמסקינן שם דנזקא אסורין. סוף דבר, למסקנא שם בשבת לכאורה אין תלוי כלל באם ינטל ויכולה לעמוד, וצריך עיין: (ב) לאפוקי כשיש בהם עגבים, וכדלקמן בסעיף י: